

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2012-03-09

Närvarande: F.d. justitieråden Inger Nyström och Dag Victor samt justitierådet Lennart Hamberg.

Ny ordning för nationella vaccinationsprogram

Enligt en lagrådsremiss den 16 februari 2012 (Socialdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168),
2. lag om register över nationella vaccinationsprogram,
3. lag om ändring i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Helena Rosén med biträde av departementssekreteraren Anders Klahr.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168)

Allmänt

Det nya avsnittet om nationella vaccinationsprogram som enligt förslaget ska införas i 2 kap. smittskyddslagen är svårläst. Den inbördes ordningen mellan paragraferna framstår som inte helt logisk. I den första bestämmelsen anges vem som ska erbjuda vaccinationer, i nästa bestämmelse definieras vilket slag av vaccinationer skyldigheten omfattar och hänvisas till följande paragrafer gällande omfattningen av de smittsamma sjukdomarna och i den tredje sker en indelning av de program som regleras. I den sista bestämmelsen anges vilka personkretsar som ska erbjudas vaccinationerna.

En annan uppbyggnad av avsnittet i fråga hade kunnat vara att först angavs indelningen av programmen, därefter förutsättningen för att en smittsam sjukdom ska kunna omfattas av ett sådant och vad som krävs för att den ska omfattas. En avslutande paragraf skulle då ha reglerat skyldigheten att erbjuda vaccinationer och i så fall till vem.

Det har emellertid inte inom ramen för Lagrådets granskning varit möjligt att helt överblicka konsekvenserna av en annan uppbyggnad. Lagrådet avstår därför från att lämna ett konkret förslag i denna del.

2 kap. 3 a §

I bestämmelsen anges vem som ska ansvara för genomförandet av de nationella vaccinationsprogrammen. Det är dels landstingen, dels kommuner och andra huvudmän med ansvar för elevhälsan. Lagrådet förordar att paragrafen omredigeras så att kommuners och

andra huvudmäns åtgärder inom ramen för elevhälsan regleras i andra stycket. Paragrafen skulle då utformas enligt följande:

Landstingen ska erbjuda vaccinationer mot smittsamma sjukdomar i syfte att förhindra spridning av dessa sjukdomar i befolkningen.

Detsamma gäller kommuner och andra huvudmän för elevhälsa enligt 2 kap. 25 § skollagen (2010:800).

2 kap. 3 b §

Den hänvisning som i paragrafen görs till föreskrifter som har meddelats med stöd av delegationsbestämmelsen i 9 kap. 7 § saknar saklig betydelse och kan utgå.

2 kap. 3 c §

Bestämmelsen i punkt 2 kan ge intryck av att alla vaccinationsprogram för barn skulle falla under den punkten. Avsikten är emellertid att de särskilda vaccinationsprogrammen endast ska gälla vaccination för särskilda riskgrupper och då oavsett ålder på dem som ingår i gruppen. Lagrådet föreslår att paragrafen får följande lydelse:

Nationella vaccinationsprogram delas in i

1. allmänna vaccinationsprogram, och
2. särskilda vaccinationsprogram för personer som ingår i riskgrupper.

2 kap. 3 d §

För att en smittsam sjukdom ska kunna omfattas av ett nationellt vaccinationsprogram krävs enligt bestämmelsen att det finns ett vaccin som kan ges utan föregående diagnos av sjukdomen och ge mer än kortvarig immunitet mot sjukdomen i hela eller delar av be-

folkningen. I 3 e § punkt 1 anges att samma vaccin kan förväntas ... effektivt förhindra spridning av smittsamma sjukdomar i befolkningen.

Det är svårt att utläsa den avsedda skillnaden mellan de två kraven på vaccinet. Av författningskommentaren framgår att avsikten med tillägget ”i hela eller delar av befolkningen” är att utesluta ”vaccinationer av mindre grupper av individer, t.ex. inför en utlandsresa”. Enligt Lagrådets uppfattning kan tillägget utgå med hänsyn till att detta också framgår av 3 e § punkt 1.

7 kap. 3 §

Av 2 kap. 3 f § framgår vilka personer som ska erbjudas vaccinering. Enligt 7 kap. 2 a § ska vaccinationerna vara kostnadsfria för patienten. Några bärande skäl för att begränsa kostnadsfriheten för dem som ska erbjudas vaccinering har inte anförts. Lagrådet förordar att det föreslagna andra stycket utgår.

7 kap. 4 §

Enligt det föreslagna nya stycket i paragrafen ska elevens hemkommun svara för kostnader för de vaccinationer som ingår i nationella vaccinationsprogram. Av föredragningen inför Lagrådet har emellertid framgått att någon särskild ersättning inte ska utgå utan att kostnaderna ska anses bestridda av hemkommunen inom ramen för de ersättningar som utgår avseende elevhälsa. Detta bör komma till uttryck i bestämmelsen.

Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m.

16 a §

Bestämmelsen blir tydligare och lättare att tillämpa om den ges följande lydelse:

Ett receptbelagt läkemedel mot en smittsam sjukdom (vaccin) får inte ingå i läkemedelsförmånerna, om sjukdomen omfattas av ett nationellt vaccinationsprogram enligt smittskyddslagen (2004:168) och vaccinet är avsett för samma användningsområde och samma patientgrupp som omfattas av vaccinationsprogrammet.

Övrigt lagförslag

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.